

AKADEMIA SZTABU GENDRALNEGO

Im. gen. broni K. Sierozewskiego

KATEDRA HISTORII ARTYLERII

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENDRALNEGO
Im. gen. br. K. Sierozewskiego

"ZET DZIEDZICZENIA"
SZEF KATEDRY HISTORII ARTYLERII

Dział Segr. Nr. 48 Nr. bibliot. tajn. . . .
Nr. 19-26 ksg. Nr. 4

w/z R I E D I
pik.

Dla wykładowców i słuchaczy
III kursu i kursu DD.

Dn. . . . . 20.9.51 r.

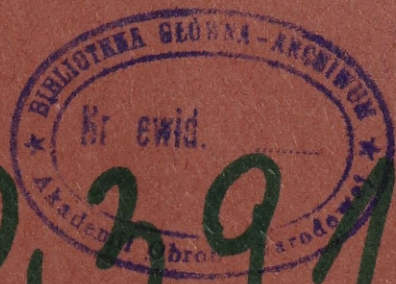
01058

epu

Ćwiczenie główne
Temat 307, zajęcia 3.

Referat dośrodkowy artylerii 3. 20.

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENDRALNEGO
Im. gen. br. K. Sierozewskiego
Nr. 0580

12391

Warszawa, październik 1951 r.

AKADEMIA SZTABU GŁÓWNEGO
Im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI ARTYLERII

"ZET BURDEN"
SZEF KATEDRY TAKTYKI ARTYLERII

w/z R I E D L
pik.

Dn... 20.9.51

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GŁÓWNEGO
Im. gen. br. K. Świerczewskiego

Dział Secj. Nr 48 Nr. bibl. tajn. . . .
Nr 19-216 Sec. Nr. 4

Dla wykładowców i słuchaczy
III kursu I kursu DD.

01058

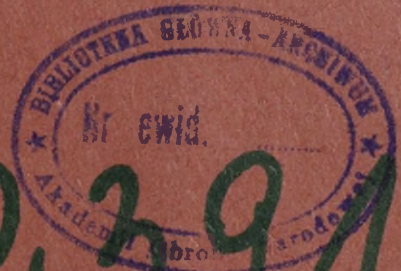
epu

Ćwiczenie główne
Temat 307, zadanie 3.

Referat doświadczeń artylerii 5.14.

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GŁÓWNEGO
Im. gen. br. K. Świerczewskiego

Nr 0580

12391

Warszawa, wrzesień 1951 r.

Referat dow. artylerii 5 KA

przedst. dow. obr. na dzień 11.02.1943.

I. Ocena ilości artylerii i siły napaśnych.

1/ Siły napaśne.

Oceniając siły napaśne, które mogą być użyte w pasie obrony 5KA na pieś DP i dnie DPanc, po uloczeniu środków brzośch karusów i jedno armii, należy liczyć się z możliwościami użycia następującej ilości artylerii.

Skład	Szerokość pasu	Środki art.	Zapasy napaśne	Środki napaśne	Nasylenie	Uwagi
Środki 1 armii	20	2165	108	1305	65	
DKP						
DDP						
2DPanc						

Szczegółowe kontyngentowanie sprzętu napaśnego jak załącznik Nr.1.

2/ Siły pasne.

Korpus do obrony otrzymuje następujące środki napaśne: 11DA /bez 22 BAH/:43 pn, 5 BAPanc, 43 BAPanc/bez 129 pappanc/ i 9DAPlot.

Tonadto do korpusu 5KA będzie zaliczala podgrupa AGA w składzie 5 BAC /150mm hb.a/ i 6 BAC/122mm crnat/ i 1 armijny artyleryjski od odd /2 ABAPanc/, który przewiduje rubież rozinięcia w pasie obrony 5 KA.

Nie licząc strat, które zostaną uzupełnione Korpus dysponuje 302 lufami p.panc, 699 1 armii od ognia pośredniego, 146 lufami plot i 8 wyrzutniami H-13. Z 699 luf do ognia pośredniego 324 /tj. około 50% / kalibru 122 mm i wyżej.

Złączenie z podgrupą AGA w pasie obrony Korpusu będzie działało 1073 lufy p.panc i do ognia pośredniego.

Taka ilość artylerii w pasie obrony Korpusu pozwala stworzyć następujące nasylenie:

a/ Globalne nasylenie środkami artylerii całym pasem Korpusu wyniesie:

- w art. p.panc 15 luf/km

- w art. do ognia pośredniego 38 luf/km.

b/ Przy rozdzielaniu ilości środków na kierunku przypuszczalnego kierunku głównych sił npla w pasie szerokości 6-ciu kilometrów

- w art. do ognia pośredniego 39 luf/km

- w art. do ognia pośredniego 93 lufy/km.

/Uwaga: Do tej ilości liczone ilości środków dywizyj i środków zmożenia, środki DZmoż, Korpusu i podgrupy AGA/.

Szczegółowe zestawienie sił własnych: Załącznik Nr.2.

3/ Stosunek sił.

Przy globalnym uwzględnieniu wszystkich sił npla i swoich działających w pasie obrony korpusu /oprócz środków panc armii/ stosunek sił wyraża się następującymi danymi:

a/ - artylerii do ognia pośredniego 1:2,7

b/ stosunek dział panc do ilości broni panc npla 1:4,5.

Przy rozdzielaniu ilości środków artyleryjskich na kierunku głównego uderzenia npla /pas 6 km/

a/ - art. do ognia pośredniego 1:1

b/ stosunek dział panc do ilości broni panc npla 1:2,4

II. Ocena terenu.

A/ warunki obserwacji.

po stronie npla.

Na odcinku północnym dobre warunki obserwacji zapewnia mu wzg. 190.7, które umożliwia głęboki wgląd w naszą obronę. Wgląd ograniczony jest lasami LUBOWIDZA i BRZĘZINY.

Na środkowym odcinku tj. na przypuszczalnym kierunku jego głównego natarcia podstawę jego obserwacji tworzy wgląd przede wśch. skrajem lasu DOBIESZKÓ i wzg. 250.7, zapewniające mu dobrą jednak płytką obserwację /tylko do przedniego kierunku obrony do głębokości pierwszej pozycji i wyjątkowo drugiej/.

Na odcinku południowym warunki obserwacji npla skąpe z możliwością bazowania PC tylko przed przednią skrajem o bardzo płytkim zasięgu.

W głębi obrony warunki obserwacji po stronie npla naogół przeciętne za wyjątkiem odcinka środkowego, gdzie opanowanie wzgórz 260,1 255,0 i rejonu MOSKIE stwarza mu bardzo dobre warunki obserwacji nie tylko 3 pozycji, ale i 4. i 5.

po stronie pasz.

W północnej i południowej części na przedniu straju pasa obrony warunki obserwacji dobre, gorsze bo o ograniczonej głębokości wglądu na południowym odcinku pasa.

Podstawą obserwacji na odcinku północnym i części północno- wschodniej o zasięgu obserwacji około 3 km, na odcinku środkowym - grzbięt wzniesień od 220 do 260 mtr., o zasięgu rz. niekiedy około 3 km, a na odcinku południowym - wzgł. z warstwicą 225 /półn. PODWIĘKOZYŃ/ i wzgł. 231, o niewielkim zasięgu obserwacji, bo ograniczonym zabudowaniami po stronie npl. i łąkami przed przednim strajem.

Warunki obrony bardzo dobre warunki obserwacji do obrony 3-iej pozycji - pasach ni-dawnych a na kierunkach lasów ograniczone do strajów lasów.

Wnioski:

1. Wykorzystując dobre warunki obserwacji w obronie przedniego straju zwrócić uwagę na szeroko i głęboko urzutowany system obserwacji. Wykonać na odcinku południowym PO silnie umocnić, a obserwację ogłębnić przedkami i obronami.
2. Na wypadek wkroczenia npl. na odcinku środkowym przygotować zadymianie wozami 260.1, 255,0 i 210 KILK.

B. Warunki rozmieszczenia artylerii.

Warunki rozmieszczenia artylerii bardzo dobre nie nasuwają żadnych trudności.

C. Warunki terenowe obrony pasz.

Las, LUBO IPZA, BRZYZINY, WIEKOCZYŃ i JUSTYNÓW kanalizują możliwości działania broni panc. npl. w korytarze międzylasowe, ułatwiając tym samym obronę pasz.

Warunki terenowe dla zorganizowania obrony pasz w wszystkich korytarzach są ogólnie dogodnie - zapewniają dobry ostrzał i obserwację.

Wyniki oceny możliwości działania broni panc. npl. na poszczególnych kierunkach z najniebezpiecznym działaniem broni panc. npl. /dwóch DP w I rancie i jednej DP w II rancie/ należy liczyć się na kierunku w rancie północnej - korytarze BRZYZINY; działania broni panc. npl. około jednej DP należy spodziewać się również w korytarzach na kierunkach WIEKOCZYŃ i JUSTYNÓW.

Wnioski:

1. Najwięcej środków artylerii ppanc należy wykorzystać na kierunku BRZEZINY.
2. Działanie artyleryjskiego oddziału ppanc przygotować przede wszystkim na kierunek BRZEZINY z zapewnieniem możliwości manewru na kierunkach NIEŚCIEKÓW i JORDANÓW.

D/ Warunki manewru sprzętem.

Warunki manewru sprzętem naogół bardzo dobre - jedynie węzeł dróg BRZEZINY może komplikować ruch.

Przygotowanie dróg objazdowych usunąłoby te komplikacje.

III. Zadania artylerii nakazane przez armię, wykonywane na korzyść korpusu przez sześcioro i proponowane.

Dca armii nakazał dla artylerii korpusu następujące zadanie:

- a/ Przygotować ogień dca dywizjonów nie niżej jak 122mm hb:
  - na korzyść 6KA po linii: k.158.7 /5309/, STRYKÓW.
  - na korzyść 7KA po linii: płd. skraj KRASZEW DOLNY /3107/,
płn. skraj WUTA SZYBANA /3102/.
- b/ Ogniem dca dywizjonów zabezpieczyć styk 27KA.
- c/ Zaplanować i przygotować artyleryjskie zapobieganie według dwóch wariantów:
  - wariant "1": rejon SŁOZYSZ I /4705/, płn. skraj lasu ŁUGI /4804/, DOBIESZKÓW, NIECKI /4503/, BIEŻEWY;
  - wariant "2": rejon 250.7/4504/, BUKO LEC /4402/,
NO OSOLNA /od zg. z arstwicą "260" do napisu "Gmin"/.

Na korzyść 5 KA artyleria 6KA od 20.09 zabezpieczy ogień dca dywizjonów po linię ANIELIN, BIEŻEWY /4902/ i artyleria 7KA po linię ANDRZEJÓW, OLECHÓW DUŻY.

Proponuję wykonanie przez artylerię korpusu następujących zasadniczych zadań:

- a/ wzbronić ruch npla na węzłach dróg:
DOBRA /4800/ WILIANÓW, MOSKULI, CIKANA.
- b/ Wzbraniać grupowanie się npla w rejonach:
las CIESZANA, las ŁUGI, DOBIESZKÓW /4603/, las płn i płd. DOBIESZKÓW, NIECKI, DABROWA, KOPANKA, NO OSOLNA, NIELESZKI /3801/, NDRY i las na wschód, st. ANDRZEJÓW, las /5403/, ANDRZEPOL.

- c/ wzbraniać zajmowania przez npla podstań wyjściowych do natarcia
- d/ przygotować ogień dla obojętowania artylerii w rejonach:
  - wzg. 190,7, CESARKA, ARSENI ICB
  - fw./4702/, IMILNIK STARY, NILOKI
  - WODOLNA zg. z warstwicą "250" /4303/
  - NERY, USERONII, MDRZELIĆ.
- e/ przygotować ROZ na kierunkach: B. BIZINTY, KILSIŃSKO i JORD. HÖ.
- f/ przygotować SOZ na wszystkich kierunkach prawdopodobnego natarcia po ważnych sił npla
- g/ przygotować zapasy kontrataków 15 DZmach wg. przypuszczalnych orientacji i zapewnić nasycenie około 100 luf/km
- h/ zabezpieczyć styk pomiędzy dywizjami nie mniej jak 8 dywizjo- niami.

IV. Propozycje podziału środków wzmocnienia.

a/ Podział środków panc.

Korpus dysponuje razem ze środkami wzmocnienia 302 działami panc /razem z bateriami art. panc w pp/, z których 62 działa organiczne 15 DZmach będą w ugrupowaniu 15 DZmach na II pasie obrony, a ~~organiczne~~ 24 działa będą w kar uśmym rejonie panc.

Do obrony głównego pasa obrony i zorganizowania artyleryjskiego oddziału panc pozostaje 242 luf panc.

Korpus wzmocniony jest 5-cioną papanc, jeden papanc pozostanie w rejonie panc korpusu, obec o ego do podziału pozostaje 4 papanc.

Potrzebny obwód dywizji są zbliżono, warunki dla manewru art. od obojęt. panc dobre we wszystkich kierunkach.

Pozosta także od obojęt. papanc i 3 baterie, do podziału ponie ~~pozostanie~~ pozostanie 4 papanc i trzy baterie.

Wobec ~~tego~~ ^{jeden} 14 DP przydzielisz papanc i trzy baterie, a dla ~~obozu~~ ^{obozu} jeden papanc, z tym, że połowa przydziału obojęt. i dział pancernych z dywizji do organizacji obrony panc należałoby uwzględnić silniejsze wzmocnienie 15 DP artyleryją panc i przydział ~~artyleryją~~ tym celu ~~liczą~~ ^{liczą} ~~liczą~~ panc.

Wz. 190,7
Arseni ICB

Przy takim podziale środków możemy zabezpieczyć następujące nasycenia dział ppanc.

a/ na głównym kierunku /BRZEZINY/ 18 luf/km /bez art. ppanc odwodów dywizyj/ na głębokości głównego pasa obrony. Po użyciu odwodów ppanc dywizyj na kierunku zagrożonym nasycenie to wzrośnie do 22-23 luf/km.

b/ na kierunkach NIEŚIÓLKÓW i JORDANÓW nasycenie wyniesie 10-12 luf na głębokości głównego pasa obrony, a przy użyciu art. odwodów ppanc na tych kierunkach nasycenie wzrasta do 15-18 luf/km.

Użycie art. odvodu ppanc korpusu na głównym kierunku zmniejsza nasycenie do 28-29 luf, a na kierunkach JORDANÓW lub NIEŚIÓLKÓW do 30-35 luf/km.

Nasycenie na całej taktycznej głębokości wzrośnie o 4 lufy /środków 15 DŻmech i rejonu ppanc korpusu/.

Przyjmując tę koncepcję podziału proponuję:

- do rejonu ppanc korpusu 14 pappanc
- do art. odvodu ppanc korpusu 127 pappanc, 1,2, i 3 bat./128 papp^{ans}
Dca 43 BAPpanc
- do 14 DP: 5 BAPpanc /bez 14 i 15 pappanc/, 128 pappanc / bez 1,2 i 3 bat./
- do 13 DP: 15 pappanc.

b/ Podział środków do ognia pośredniego.

Korpus otrzyma następującą ilość środków wzmocnienia do ognia pośredniego:

- 9 dyonów 122mm haubic
- 3 dyony 152mm hb.arm.
- 3 dyony 120mm moździerzy.

Przy jednakowych niemal wysiłkach obydwu dywizyj przy wzmocnieniu należy wziąć pod uwagę zagrożenie 14 DP od strony sąsiada z prawa, co przenawia za przydziałem dla niej nieco większej ilości artylerii:

Proponuję:

- w KGA pozostawić 5 pac i 11 DA /bez 22BAH i 21BAH/.
- do 14 DP przydzielić 21 BAH /Bez 61 pah/, 2/43 pm.
- do 13 DP przydzielić 61 pah, 43 pm /bez 2/43 pm/.

Przy takim podziale 14 DP będzie rozporządzała 10-ma dyonami co pozwoli na zorganizowanie:

DGA - w składzie 5-ych dyonów

PGA na głównym kierunku 4 dyony

PGA na pomocniczym kierunku 3 dyony

Średnie nasycenie środkami dyżurji do ognia pośredniego wyniesie:
 $225:9=25$ luf/km

13 DP będzie rozporządzała 8 dyonami, co pozwoli na zorganizowanie:

DGA w składzie 5-ych dyonów

PGA na głównym kierunku - 3 dyony

PGA na pomocniczym kierunku - 2 dyony.

Średnie nasycenie środkami 13DP do ognia pośredniego wyniesie:
 $207:11=19$ luf/km.

Środki KGA i podgrupy AGA zwiększają średnie nasycenie o
 $144:20=7$ luf/km.

Globalne nasycenie dział do ognia pośredniego, które będą mogły wziąć udział w walce w głównym pasie obrony /do momentu kontrataku DZmoeh/ wyniesie średnio 32 luf/km w pasie obrony 14 DP i 26 luf/km w pasie obrony 13 DP.

Nasycenie na głównym kierunku przy ześrodkowaniu tam większości sił można doprowadzić do 60 luf/km, a po wprowadzeniu środków DZmoeh - 93 lufy/km.

V. Propozycje wykorzystania artylerii do obrony pancernej KA.

Przydzielone do dywizyj 1-go rzutu środki pancerne wykorzystywać do:

a/ zorganizowania silnej obrony pancernej na 1-szej pozycji.

Na głównym kierunku wraz ze środkami organicznymi pp i DP stworzyć nasycenie 12-15 luf/km tj. zorganizować batalionowe węzły pancerne na 24-30 luf pancerne.

Na kierunkach NIEŚIŁKÓ i JORDANÓ stworzyć nasycenie 6-8 luf/km. Niewystarczającą ilość luf pancerne pokryć kosztem broni pancernej dyżurji piechoty.

b/ Zorganizować system punktowych i dywizyjnych rejonów pancerne przed i za 2-gą pozycją, które w połączeniu z artylerią na 50 do ognia pośredniego po inną stworzyć silną drugą rubież obrony pancernej.

c/ Obronę ppanc 3-ej pozycji sprzęż na samodzielnych kompanij-
nych ppancernych punktach oporu, zorganizowanych w batalio-
nowych rejonach obrony środkami organicznymi pułku II-go
rzutu DP, oraz na manowrze art. oddodu ppanc korpusu.

Proponowany podział artyleryjskich środków ppanc i nasycenie
ich referencjami wyżej.

VI. Możliwości ognione artylerii.

Artyleria i moździerz, których siłowność pozwala na
prowadzenie ognia przed przednią skrajem obrony może jednocześ-
nie wykonać jedno z następujących zadań:

a/ ROZ na odcinku 25 km, co pozwala na postawienie zapory
ogniowej przed całym przednim skrajem obrony z jednoczesnym
zabezpieczeniem styków z sąsiadami

b/ ROZ na odcinku około 6,5 km

c/ pokryć sefrodkowaniem ognia 512 ha.

Podgrupa AGA- może jednocześnie walczyć 12 baterii npla.
Na kierunku głównego zagrożenia art. lerie jest w stanie postawić
ROZ na odcinku 5550 mtr, co praktycznie stworzy ruchomą zaporę
ogniową przed bronią pancerną dwóch DP.

Dokładne obliczenie możliwości ognionych w załączniku Nr.2.

VII. Propozycje wsparcia kontrataków.

Kontrataki drugiego rzutu korpusu 15 DZmach na głównym
kierunku zagrożenia zabezpieczy artyleria organiczna 15 DZmach,
KGA-5, podgrupa AGA i około 3-4 dywizjonów z tej dywizji, w
której pasie będzie podstawa wyjścia do kontrataku.

Sunarycznie we wsparciu kontrataku na kierunku przypuszczal-
nego uderzenia głównych sił npla będzie mogła wziąć udział
około 580 luf o ognie pośredniego, co przy froncie kontrataku
3 - 3,5 km da nasycenie około 110 - 125 luf/km.

Kontrataki 15 DZmach na kierunkach pomocniczych będzie
mogło wesprzeć do 50% KGA i podgrupy AGA, co znacznie zmniejszy
nasycenie na 1 km frontu.

VIII. Wnioski co do sposobu wstrzeliwania i maskowania ogniowego.

Wstrzeliwanie dział na kierunku prawdopodobnego uderzenia głównych sił wplą przeprowadzić systemem dział nawiazania, wyznaczając do tego celu po jednym działie różnego kalibru w każdej grupie. Dane wstrzeliwania odnawiać o świcie każdego dnia.

Na kierunkach pomocniczych i biernych wstrzeliwanie przeprowadzić do celów pomocniczych działami kierunkowymi od każdej baterii.

Wstrzeliwanie moździerzy przeprowadzić w każdej baterii /kompanii/.

W okresie przygotowawczym utrzymywać jednolity codzienny reżym ognia.

IX. Terminy gotowości.

1. Przegrupowania do obrony artyleria zakończy do świtu 14.09
2. Gotowość prac topograficznych wieczorem 15.9
3. Pełna gotowość artylerii 25.09.

X. Amunicja: Stan, sposób zapatrzenia i zużycie.

Jednostki artylerystyczne posiadające na uzbrojeniu sprzęt: 152 mm hb. arm., armaty 122 mm, 57 mm działo ppanc - nie posiadają pełnych zapasów ruchomych - braki im około 0,25 j.o.

Jednostki posiadające sprzęt ~~inne~~ innych kalibrów posiadają w tej chwili pełne zapasy ruchome.

Dowód amunicji rozpocznie się w nocy z 11/12.09. Każdego dnia dowieziona będzie 0,5 j.o.

Dowódca armii zarządził następujące zużycie amunicji na cały okres przygotowawczy i okres walki obronnej:

- a/ art. ppanc 4 j.o.
- b/ art. do ogni pośredniego około 5.j.o.
- c/ art.plot. 10 j.o.

Taka ilość amunicji pozwoli na zużycie w 1-szym dniu walki około 2 j.o.

Amunicję przewidzianą na zapobieganie i zabezpieczenie 1-go dnia walki obronnej proponuje złożyć na SO, oraz w punktach amunicyjnych na szosie ^{dywizjonu, lub} in/pułku.

Amunicję przewidzianą na zabezpieczenie drugiego dnia obrony
złożyć na ziemi w składowach WJ.

Uzupełnienie w jednostkach podczas walki przeprowadzać
tylko w nocy.

Załączniki:

- Nr.1. Wykaz ilościowy i nasycenie artylerii i czołgów
w pasie obrony 5 KA.
- Nr.2. Wykaz ilościowy artylerii 5 KA /organizowanej i wzmo-
żonej/ oraz asyście i asystenta pil.
- Nr.3. Możliwości ognione artylerii 5 KA w obronie przedniego
skraju.

OPERACONAL
WYKŁADOWCA TAKTYKI ARTYLERII

Androsiuk

ANDROSIUK

mjr.

Możliwości ogniewo artylerii SKA
w obronie przedniego skraj.

Je- im pa ie	Rodzaj ognia	502 mtr.	ROZ mtr.	ZO mtr.	Zwalczanie artylerii	Uwagi
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	<u>Wyszczególnienie</u> <u>art. jednostek i pododdziałów.</u>					
	<u>Artyleria 14 DP</u>					
	6 komp. moźdz. 82 mm	1200		36		
	2 baterie moźdz. 120mm	600		12		
	14 pal	1500	500	18		
	21 BAH /bez 61 pah/	3600	1500	36		
	2/43 pm	900		18		
	Razem w 14 DP	7800	2000	120		
	<u>Artyleria 13 DP</u>					
	6 komp. moźdz. 82 mm	1200		36		
	2 baterie moźdz. 120 mm	600		12		
	13 pal	1500	500	18		
	61 pah	1800	750	18		
	43 pm /bez 2/43 pm/	1800		36		
	Razem w 13 DP	6900	1250	120		
	<u>KGA - 5</u>					
	5 pae	2100	850	18	3 baterie	
	11 BAC	2250	900	18	3 baterie	
	Razem w KGA	4350	1750	36	6 baterii	
	Podgrupa AGA - 2	4050	1650	36	6 baterii	
	Ogółem	23100	6650	312	12 baterii	
	<u>Artyleria 13, 1-14 DP</u>					
	6 komp. moźdz. 82 mm	1200		36		1/
	2 baterie moźdz. 120mm	600		12		2dyon
	Artyleria d. och. PGA i d. och. DGA	7800	2250	108		73mm
	KGA	4350	1750	36	6 baterii	2dyon
	Podgrupa AGA - 2	4050	1650	36	6 baterii	120mm
		18000	5650	228	12 baterii	9dyon

W całym pusko cichy - Lorkusa
pusko cichy
pusko cichy

odbito w 145 egz.
na 14 metr. 1 egz. na 7 ark.
Egz. Nr. 1 - 2 Sztab Gen. oddz. III i XI
Egz. Nr. 3 - W A T
Egz. Nr. 4 - 5 Archiwum
Egz. Nr. 6 - 145 Bibl. Tejna
Wykonał npr. ANDROSIUK
dok. O. B. Nr. ks. 97/Wysok

